श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

विल्लूर् नडादूर् श्री श्रीनिधेः कृतिषु

॥ श्री मुरलीपञ्चाशत् ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

The printed source of this stotra (Śrīnidhigranthamālā, Rāṣṭrīyasaṃkṛtavidyāpīṭham, pp. 202–210) contains some typographical errors. A best attempt has been made to correct them.

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ श्री मुरलीपञ्चाशत् ॥

कविताजितकल्लोलिकन्यकाकान्तवक्षसे।
करुणादिगुणाढ्याय कमलानिधये नमः॥

अथ प्रथममभिधानप्रकरणम्

मुकुन्दरसनालीला त्वयि काचन काशते।
मुरलीति ततो नाम नाम ते साधु वर्तते॥ 1 ॥

मुनयो रसिका लीना
    मुग्धा रसरीतिपक्षपाताच्च।
सर्वा मुखरा लीना
    मुरली त्वं तेन कीर्तिता जगति॥ 2 ॥

मुररिपो रदनाम्बरलीलया
    मुरलि ! हे ! मुरलीति निगद्यसे।
मुमुहुरम्ब ! तव स्वरमाधुरी -
    वशगतास्तत एव हि गोपिकाः॥ 3 ॥

आद्यं भागं नामधेये त्वदीये
    प्राहुः प्राज्ञा आमृतं बीजमन्त्यम्।
क्षेम्यं तेन त्वां मुखे सन्निवेश्य
    श्रीमान् कृष्णस्साम्प्रतं गायतीति॥ 4 ॥

ओष्ठान्तस्स्था रमयसि विभुं लीयते त्वय्यसौ च
    तस्मात् सा त्वं भवसि मुरली साम्प्रतं तन्नितान्तम्।

ओष्ठ्यं पूर्वं भवति वदने ते सुवर्णं तदेतत्
रेफोऽन्तस्स्थस्तदनु तदनु प्रेक्षितं लीति वर्णम् ॥ 5 ॥

मुरारिसंलालितगात्रयष्टिः
मुराल्यथेयं मुरली कथं वा ?।
मुराल्यभिख्या मुरनर्महेतुः
तनोति वक्तुं मुरलीत्यभिख्याम् ॥ 6 ॥

श्रुतित्रयी या जगति प्रसिद्धा
वर्णत्रयीमत्र पुनाति सेयम्।
वर्णत्रयी ते मुरलीति सेयं
श्रुतीरनेकाः परितः पुनाति ॥ 7 ॥

रलयोरभिदेति यः प्रवादः
विबुधानां किल यः स एष जातः।
मुररीतिरुदेष यन्मुरारिः
मुरलीति प्रमुदं पुनर्विधत्ते ॥ 8 ॥

मुग्धा रमा लीनमना जनानां
समक्षतः पातुमथेतरस्य।
बिम्बाधरं नाम परं विदग्धा
मुरल्यभूत् स्पष्टमिदं बुधानाम् ॥ 9 ॥

मुग्धा रस्या लीला जाताः
गोपस्त्रीणां नादाद्यस्याः।
नाम्ना सैवं जाता मह्यां
सत्यं सत्यं नान्या रीतिः ॥ 10 ॥

मुखरदनाम्बरलीला
मुरसुररिपुवैरिपाणिलीनायाः।

मुरली "मुरली" संज्ञां
    मुखरयति स्पष्टवर्णसङ्कलिताम् ॥ 11 ॥

मुदा रस्या लीलाः कलयति भवत्या मुररिपुः
    मुखाम्भोजे माता ! रदनवसने लीनवपुषा।
तथा मुग्धाक्षीणां जनयति रते रीतिमपि या
    ततः सा सर्वोक्ता भवति मुरलीत्येव भवती ॥ 12 ॥

मुनयोऽपि रसेन लीनभावाः
    मुरहन्तुर्मुखसङ्गमे तव।
मुरलीति ततो हि कीर्तिता त्वं
    मुदमस्मासु कुरुष्व सन्ततम् ॥ 13 ॥

अथ द्वितीयं चमत्कृतिप्रकरणम्

एकेन चक्रमितरेण करेण शङ्खं
    सोऽयं वहन् यदुपतिर्भवतीं कराभ्याम्।
बिम्बाधरेऽतिमधुरे विनिवेश्य मातः !
    संलालयन् मुरलि ! सौति मुदं जनानाम् ॥ 14 ॥

मधुरा मुरली नितरां
    मधुरानगरीभवस्य परमस्य।
मधुराधाराधरगा
    मधुरं स्वरं परं प्रसौति ॥ 15 ॥

कृष्णे गायति तृष्णया परमया यातेषु सर्पेष्वधो
    भर्गे केवलविग्रहे गिरिसुता निर्भीतिरालिङ्ग्य तम्।
मातर्मे मुरलीति हे जय जयेत्येवं वदन्ती मुहुः
    प्रीत्या नृत्यति यत् समीक्ष्य नटराड् लज्जां पुनर्विन्दति ॥ 16 ॥

रन्ध्रेण वंशो यदि संयुतस्स्यात्
अधः पतेद्रन्ध्रगणैस्समेतः।
आरूढकृष्णाननपङ्कजोऽयं
कृष्णाश्रयाणां गतिरुन्नतैव॥ **17**॥

कृष्णाननामोदभुजो मुरल्याः
पुष्णाति गानं यमुनावनानि।
उष्णानि पापानि परं कृतानि
मुष्णाति चास्मन्मनसाऽमितानि॥ **18**॥

ख्यातः पञ्चजनाख्यदानवभवः श्रीपाञ्चजन्यः पुनः
वक्त्राब्जे विनिवेश्य कम्पयति यं शत्रून् रणायागतान्।
तद्वत्त्वां मुरलीं मुरासुरभवां मन्येऽथ मान्यां ततः
वक्त्राब्जे विनिवेश्य मोहयति यद्गीतेन सर्वानपि॥ **19**॥

शङ्खः पुमानतिगभीरभयङ्करेण
शब्देन यं मुखरयत्यजितस्स एव।
त्वां तु स्त्रियं मुरलि ! तेन मुखे निवेश्य
संलालयन् जयति शीधुसुधारसेन॥ **20**॥

शङ्खः शरण्यस्य परो नु वंशः
वंशो हि को वा विशयावकाशः ?।
शङ्खं स्वकीये वदने विधाय
सोऽन्त्येन वंशस्य तनोति शब्दम्॥ **21**॥

पञ्चजनासुरहननात्
भवति यथा पाञ्चजन्यवानीशः।
मुरसुररिपुनाशात् किं
मुरलि ! त्वद्वान् तथा सोऽयम्॥ **22**॥

केनार्थेन नराकृतिर्भुजगराड् जातो बलस्तेऽग्रजः
ज्ञातं ज्ञातमिदं तु वंशवदने त्वय्यत्र जाते वने।
गानं सुन्दरतां तनोश्च युगपत् कर्णेन पातुं दृशा
नो चेदेष दृशा शृणोति न तदा पश्यत्यनन्तो यदि॥ 23॥

मुकुन्दवदनाम्बुजे मुरलि ! वर्तसे सादरं
तदीयकरलालिता तदधरं धयन्ती मुदा।
सृजस्यपि च तेन तं मदनमम्ब ! विद्मो वयं
पयोनिधिगणावृतामभिनवां कृशाङ्गीं रमाम्॥ 24॥

श्रीकृष्णचूताधरपल्लवादः
श्रीकृष्णलोलेक्षणकृष्णदेहः।
श्रीकृष्णदेहेन भृतः परेण
श्रीकृष्णवंशः पिक एव कोऽपि॥ 25॥

सद्वंशप्रभवा पिबस्ययि परं पुंसः परस्याधरं
पश्यत्स्वेव समेषु कूजसितरां तारं च रागोत्तरम्।
येनायं विवशस्समोऽपि च जनः पुण्यां पवित्रां सतीं
हृद्यां मङ्गलदामवद्यरहितामास्ते प्रशंसन् सदा॥ 26॥

"उरसि विनिहिताहं साऽसि मत्तः प्रिया त्वं
मदुपरि निहिता यद्वंशि ! वक्त्रारविन्दे"।
"नहि नहि, निहिताऽहं साऽधरे देश एव
अभव"मिति तव लक्ष्म्या वाक्यतस्साधुवाक्यम्॥ 27॥

पुररिपुतरुणी यथाऽनुभुङ्क्ते
भुजगजभयदूरगा स्वकान्तम्।
भुजगकुलपनिर्वृतिप्रदा सा
मुररिपुमुरली मुदं विधत्ताम्॥ 28॥

मुनिः कलहकौतुकी भुवि निधाय वीणां निजाम्
अहो ! बत ! किमेतदित्यतितरां शिरः कम्पयन्।
मुदश्रु विनिपातयन् करतलेन तालान्वितः
क्रमेण विवशान्तरो मुरलि ! मूढतां विन्दति॥ **29** ॥

"स्वामिन् ! नारद !" "वंशहस्त ! किमिदं ?" "स्वामिन्नुपेन्द्रोऽस्म्यहं
रेखाकर्मकृते मया खलु लघुर्दण्डः परं धार्यते"।
"मैवं वञ्चय मां"* "नतं क्व महती" "भग्ना हि सा" "केन वा ?"
"वंशेनैव तवे"त्युपेन्द्रविधिभूमुन्योरभूतां गिरौ॥ **30** ॥

कान्तिः काचन कानने भगवतः कृष्णस्य या विस्तृता
सा नीलाम्बुधिसन्निभा विजयते यस्यां यदास्याम्बुजे।
संसक्ता भवती विभाति मुरली सत्यं सरोजासना
सत्यं सागरसम्भवा च सततं सूतेऽथ नस्सम्पदम्॥ **31** ॥

अधरमधु पिबेयं केवलं लीलयाहं
भगवति ! परयेति प्राप्तवंशीतनुस्त्वम्।
भगवति कमलस्थे ! नाथहस्ताननाख्ये
स्थितिमिति कमले ! त्वं प्राप्य भासीति मन्ये॥ **32** ॥

मुरलीधरोऽद्य धरणीधरः पुरा
पुरुषोत्तमोऽथ धरणी मुरल्यभूत्।
रदनोद्धृता हि रदनच्छदामृतं
परिपातुमेव पुनरेवमाकृतिः॥ **33** ॥

मुरली द्वारवती त्वं
मधुरा गीतेन तेन कृष्णोऽयम्।
उभयीं नगरीं धत्ते
युगपद्युक्तं हि पाणियुगलेन॥ **34** ॥

द्वारवतीनाथोऽयं
    मधुरानाथश्च वासुदेवो यत्।
स्थानेन द्वारवतीं
    मधुरां गीत्या च लालयत्येवम्॥ **35**॥

विशुद्धवर्णा नखरश्मिजालैः
    कृष्णा कटाक्षैरधरेण रक्ता।
मुरल्यतस्त्वं हि विशुद्धकृष्ण -
    रागं विधत्से स्वरतो जनानाम्॥ **36**॥

बिम्बोष्ठरागेण सरस्वती त्वं
    कटाक्षकान्त्या च कलिन्दजाता।
सुरस्रवन्ती नखरश्मिजालैः
    मातस्त्रिवेणीव मनः पुनासि॥ **37**॥

अम्ब ! द्वारवती त्वं
    द्वारवतीत्यत्र को नु सन्देहः ?।
मुद्रावृताङ्गुलीभिः
    वृता समुद्रावृतासि त्वम्॥ **38**॥

मुरलि ! तुलसी सा त्वं सत्यं धृता हरिणा करे
    भवसि ललिता कान्त्या कृष्णा तदङ्गसमुत्थया।
अथ च निहिता बिम्बोष्ठान्तस्समीपपदे नसः
    किमिति मधुरा भोक्तुं घ्रातुं पुनःपुनरीक्षितुम्॥ **39**॥

स्वतस्सुवर्णामधराभया च
    कटाक्षकान्त्या च विचित्रवर्णाम्।
अवर्णगानां मुरलीं मुरारेः
    अवर्ण एवाहमिहास्मि वक्तुम्॥ **40**॥

अथ तृतीयं सङ्कीर्णप्रकरणम्

मुमुहुरपि च देवा मुग्धबर्हावतंसे
मुनिजननुतपादे मुक्तगोबृन्दनन्द्ये।
मुरलि ! मुदितदेहन्यस्तहस्ताधरे ते
मुरभिदि मुचुकुन्दस्वान्तसन्तोषहेतौ ॥ **41** ॥

मुरलीतरलीकृतान्तरङ्गाः
सरला गोपमनोहरायताक्ष्यः।
सुरभूवनिताभिवन्दनीयाः
सरसार्द्रा विलसन्ति काननान्ते ॥ **42** ॥

गोपालः किल कोऽपि भूधरधरः श्रीदेवभूमीरुहः
वंशो नाम भवान् परः परभृतस्तस्याधरं पल्लवम्।
आस्वाद्यातिमनोहरं श्रमहरं सर्वोत्तरं सादरं
श्रुत्यानन्दकरं स्वरं सृजति यत्तत्रास्ति किं वाद्भुतम्? ॥ **43** ॥

उरसि रचितवासा भासते सारसाक्षी
सरसिजनिलया सा सर्वलोकेश्वरस्य।
मुरलि ! मुखसरोजे साऽधरं त्वं पिबन्ती
करकमलदलाभस्वङ्गुलीलालिताङ्गा ॥ **44** ॥

रचितसुकृतपुञ्जात् साऽसि वंशादुदीता
करकमलगृहीता कंसकालेन काले।
अधरममृतमाप्ता साम्प्रतं गायसि त्वं
प्रथमममृतमाप्ता साहमस्मीति सत्यम् ॥ **45** ॥

मुरली मुखसङ्गता मुरारेः
करपद्माङ्गुलिपत्रपञ्जरस्था।

अधराननकान्तिकर्बुराग्रा
    मधुरा काऽपि शुकी कलस्वरेयम् ॥ 46 ॥

वंशः कोऽप्यधरामृतं भगवतः कृष्णस्य भूयो धयन्
    मोदेनापि मदेन हन्त महता गानं विधत्ते वने।
येनेमा विवशा स्त्रियो व्रजभुवो मुञ्चन्ति गेहान् पतीन्
    हस्ताद्वस्तुगणं नवं नयनयोरानन्दबाष्पं परम् ॥ 47 ॥

वंशं करेऽप्यधरबिम्बफलेऽपि तन्वन्
    वंशं यदोर्व्रजभुवां च विभूषयन् सन्।
कंसं च मल्लमपि हन्त ! नयन् तमन्तं
    कं सम्मतं दिशतु सत्त्वगुणोत्तराणाम् ॥ 48 ॥

अधरमधु पिबन्ती माधवस्याम्ब ! सा त्वं
    मधुरमथ किरन्ती सुस्वरं रागपूर्णम्।
विवशमिव नयन्ती कर्णबृन्दं जनानां
    मुरलि ! किमपि हृद्यं क्रीडनं संविधत्से ॥ 49 ॥

मुरलि ! मुरहरास्ये मुग्धबिम्बोष्ठमध्ये
    किमपि मधु धयन्ती तच्च गेयं विधाय।
गहनगगनदेशे कृष्णकान्त्या समेत्य
    किरसि रसमुदारं कर्णपीयूषसारम् ॥ 50 ॥

अधरमधु धयन्तीमञ्जनाभस्य वंशीम्
    अमृतमिव दुहानामन्तरङ्गे श्रुतीनाम्।
अखिलमपि नयन्तीमस्वतन्त्रं जनौघम्
    अविरतमहमम्बामन्तरङ्गे करोमि ॥ 51 ॥

बिम्बोष्ठे विनिवेशितः करसरस्सञ्जातपत्राङ्गुली -
    जालैर्लालितविग्रहो बहुमुखैरास्वादयन् तद्रसम्।

श्रुत्यानन्दविधायिनीं मधुमयीं पङ्क्तिं स्वराणां सृजन्
वंशः केशिनिषूदनस्य दिशतु श्रेयांसि भूयांसि नः ॥ 52 ॥

वेणुर्गायति गोपनाथवदने कर्णामितानन्ददः
स्थाणुर्नृत्यति तत्र येन विजयो विख्यातिमान् वर्धते।
रेणुः पादतलात् प्रभो रसनया धेनोरयं पीयते
सोऽणुर्बाष्पजलं क्रमेण समभूदात्माऽपि भूयो मम ॥ 53 ॥

अधरमधिवसन्तीमम्बुजाक्षस्य शौरेः
अनुपमसुषमाभिर्लालितामङ्गुलीभिः।
अमृतमिव वमन्तीमन्तरङ्गे श्रुतीनाम्
अयि ! मुरलि ! सदा त्वां भावये भव्यमूर्तिम् ॥ 54 ॥

अथ चतुर्थं फलप्रकरणम्

शाखानामुपरि स्थितो हि भगवान् तस्यासि सा त्वं मुखे
तत्रस्थाधरपल्लवामृतरसैः पुष्टा किरन्ती पिकी।
भक्तानां प्रियपञ्चमं किमपि, तच्चक्रे कविः श्रीनिधिः
पञ्चेमान् भवतीविलासमहितान् श्लोकान् पिकानामिति ॥ 55 ॥

॥ इति श्री मुरलीपञ्चाशत् समाप्ता ॥